Р-7641
18
195

Управління СБУ
по Сумській області

Фильтрационное

ДЕЛО № 25544

Варенко Мария
Семеновна

начато 18 марта 1947 г.

окончено 2 июня 1955 г.

на 11 листах

ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 18
Архівний № 195

Від Сталінграда до Берліна

Розповідь гвардії сержанта Анатолія Ухова

Кличе фронт

Сімнадцятирічним дев'ятикласником восени 1941 року я попрощався з рідною школою.

— Любе Кунцево, славна Москва, прощавайте! Мене кличе фронт. Мамо, не плач. Твій син — комсомолець. Ти чуєш? Мене кличе Батьківщина. Ти чуєш? Мене кличе Сталін. Адже: «...Наша країна вступила в смертельний бій з своїм найзлішим і підступним ворогом — німецьким фашизмом...» — так сказав Сталін.

...Початок 1942 року. Ворог був ще дуже міцний, він мав багато танків і літаків. Він нестримно просувався вперед. Під Харковом ми вели вперті оборонні бої, але часто змушені були відступати. От уже ворог у Харкові, а ми за Куп'янськом, за Калачем, і німецькі орди загрожують Сталінграду.

В ті дні стався випадок, коли я втратив хороших друзів.

Важкий бій

Ми наступали з хутора Вертячого. Був пронизливий вітер і мороз. Ворожий снаряд несподівано влучив у гусеницю. Танк крутнувся на місці і зупинився. Другий снаряд — і враз спалахнули баки з бензином.

Я з командиром танка і гарматн був у башті. Ми нічим не могли допомогти водіям — чудовим хлопцям Сашкові Печонкіну і Ва-

В цій великій борні ми зламали хребет фашистському звірю.

2-го лютого 1943 року я виїжджав на моєму танку на околицю Сталінграда, де більше не було німецького війська, а залишились лише німці-полонені. Триста



Анатолій Ухов.
Фото В. Зархі.

тисяч полонених на чолі з відомим німецьким генералом Паулюсом! Незабутній день першого справжнього торжества перемоги!

Дійдемо, братіку, до Берліна!

З того дня ми повернули на захід, щоб не відступати більше ніколи.

Наш ротний гармоніст і співак

чи від радості, і зараз же несли рум'янобокі яблука та груші.

Почалися бої за Дніпро. Нічого не допомогло ворогові. Наші танки рвали його оборону і нестримно йшли вперед. Добивала ворога піхота, яка йшла слідом за нами. Під Києвом ми відзначили Жовтневе свято. Столиця України була назавжди вільною.

За Житомир ми дістали подяку від великого Сталіна (яка ж це була радість!).

Шепетівка, Тернополь, Львів, Сандомир... І щодня бої, суворі, тяжкі. Ворог, хоч і чув уже свою загибіль, проте уперто огризався.

На порозі барлогу

На дорозі на двох стовпах біла стрічка плаката:

— Ось вона, ця проклята земля!

Німеччина! Ми переступили її кордон!

Наш танк прогуркотів тут вранці 22 січня 1945 року.

В ті хвилини я думав про гарматника Яшка. Його вже не було з нами. А чуже, знайоме лише з географії слово «Берлін» тепер було вже для нас таке звичайне. Ми ненавиділи його, але ми прямували просто до нього.

По ворожій землі

Спочатку ми займали порожні хутори й міста. Корови ревли в коровниках, і байдужі до війни качки ліниво ходили по однакових, мов би їх під копірку наштампували, дворах... А людей не було. Вони повтікали вглиб Німеччини.

Та скоро картина змінилася

подумав, що більшого гуркоту не можна собі уявити. Але тут по темному небу попливли безкінечні низки бомбардувальників. І от у артилерійський грім вплелися ще й часті і оглушливі розриви бомб!

В цей же час сліпуче-біле світло прорізало ніч. Це за наказом командування понад 200 наших прожекторів разом осліпили ворога. Він не міг більше чинитись. Він нічого не бачив. Ми пішли на штурм.



Ми сунули, як лава, непереможна, могутня, що нема їй сили ні ліку, ні межі! Німці оборонялись, стягуючи в центральні квартали міста свої останні «фольксштурмівські» поповнення і «частини особливого призначення».

І нарешті — ось вона, блакитна гадючка ріки Шпрее, ось вона у руїнах зелена вулиця Унтер ден-Лінден (під липами)!

День, коли я вперше проїхав центром Берліна, був дощовитий і хмурий, але мені і всім нам здавалося, що ніколи ще не було такого світлого і яскравого сонячного дня.

Наш прапор, червоний рідний прапор, майорів над рейхстагом. Уздовж тротуарів височіли гори складеної німецької зброї, а вулицями чвалали безкінечні колони полонених...

Перемога, наша свята перемога

З СОНЦЕМ, З

Сонце, глянь, співає з труб,
Сонце об котру б
Не ударилось — умить
Міддю прогримить!
Вітер б'є літаврами —
Гра на кочях таврами
Яблук-плям золотих.
Раптом — стануь;
Стих...
З жайворонками тебе —
Небо голубе!
З Перемогою, бійці! —
Клич у всі кінці.
З сонцем, з Перемогою!
В світ новий дорогою
(Аж бори десь гудуть)
Славні лави —
Йдуть!
А вже їм напереріз —
Парки, шум беріз!
А за ними удогонь —
Шум знамен, вогонь!...
Вся хвилює вулиця —
Гріз ним гулом гулиться.
Сталін дітям послав
Усміх славний —
Слав...
Чути: ворог битий, бит!
В тупоті копит;
В потисках — стисканнях рук;
В тім — як дзвонить брук..

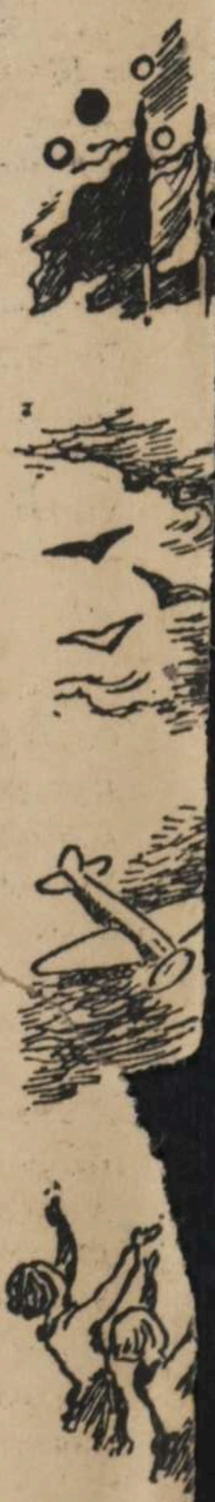

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

До боротьби за справу Леніна — Сталіна будь напоготові!

ЦІНА 10 коп.

ОРГАН
ЦК та Київського Комітету ЛКСМУ
Четвер, 9 травня 1946 р.
№ 21 (2741)
Виходить щотижня
Рік видання 22-ий.

Зірка

ПЛОДИ ПЕРЕМОГИ

Юний читачу!

Сьогодні ти святкуєш вкупі з своїми батьками, сестрами й братами День Перемоги. Ти пригадуєш незабутній день — 9 травня минулого року, коли на весь світ пролунали слова великого вождя і полководця, рятівника Батьківщини нашої — дорогого Сталіна: «Велика Вітчизняна війна завершилася нашою повною перемогою». Який то світлий і радісний був день!

Минув рік з того славного дня. Скільки змін у житті нашої країни, у твоєму власному житті сталося за цей рік. З війни повернувся твій батько, твій старший брат. Твоє село, твоє місто заліковує рани війни. Твоя школа стала світлішою, затишнішою, обладнанішою. Ти своїми власними очима бачиш плоди перемоги. Ти добре знаєш, яке світле майбутнє відкривається перед нашою країною, перед нашим народом і перед тобою особисто.

План Четвертої Сталінської п'ятирічки увійшов у силу, він перетворюється в дійсність героїчними зусиллями нашого народу.

Це твоє щастя вчитись і працювати, за це твоє щастя вільно і радісно жити билися в жорстоких боях воїни-переможці.

Слава творцеві Перемоги — великому СТАЛІНУ!

☆ ☆ ☆



9

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

/ По проверочно-фильтрационному делу/

с. Глинск. «16» Октября 1947 г.

Мы члены проверочно-фильтрационной комиссии при Глинском РО МВД Сумской области, рассмотрев фильтрационное дело на репатриированного Советского гражданина Вареник Мария Семеновна прибывшего к постоянному месту жительства с. Анурелька Глинского р-на «22» сентября 1942 г. и найдя, что Вареник была насильно угнана в Германию г. Дегегофен работала на железной дороге.

Руководствуясь приказом МВД МГБ СССР № 00706/00268 от 16/VI-46 г.

ПОСТАНОВИЛИ:

Контроль гр-нки Вареник проверена фильтрацией накрепит в 1-й спец. отдел УМВД г. Сумы для хранения в архиве.

ПРЕД ПРОВ ФИЛЬТР КОМИССИИ
НАЧ ГЛИНСКОГО РО МВД СТ ЛЕЙТ-Т /АДАМОВ/

НАЧ ГЛИНСКОГО РО МГБ
СТ ЛЕЙТЕНАНТ /ХАРЛАМОВ/

ЗАМ НАЧ ГЛИНСКОГО РО МВД
ЛЕЙТЕНАНТ П-ЦИЙ /МИРОНЕНКО/

Ч. КОМИССИИ:

Betrieb: .....

Monat: .....

ebs-Abrechnungs-Bogen

Seite: .....

at. enart	Gutschrifts-Konto bzw. empfg. Betrieb	Einh.	Menge	Soll RM	Soll Rpf.	Haben RM	Haben pf.

Сумская

3

Регистрационный лист

на прошедшего регистрацию в лагере № 242 или ~~СПП №~~

(ненужное зачеркнуть), дислоцирующегося в населенном пункте Тройентрифцен

1. Фамилия, имя, отчество	Вареник Марина Семеновна
2. Год и место рождения	1926 г. Сумская об. Глинский р-н с. Андреевка
3. Национальность Укр.	4. Образование 7 кл.
5. Специальность	нет
6. Последнее постоянное место жительства и работа на территории СССР (для военнослужащих указывается наименование воинской части).	по месту рождения
7. Состоял ли в ВКП(б) или ВЛКСМ	б/п
8. Почему оказался на территории другого государства	1942. по мобилизации
9. Подвергался ли арестам, допросам, задержаниям, штрафам со стороны немецких властей (когда, где и за что)	нет
10. Содержался ли в спецлагерях противника и что там делал (указать наименование лагеря и адрес)	нет
11. Проходил ли службу в немецкой армии, полиции, отрядах, воинских частях, госпиталях строительных и иных батальонах, создававшихся противником; служил ли в немецких учреждениях, предприятиях, организациях (в каких, в качестве кого).	Работала во Франции на 14.9. г. Дегегофен Чернорабочей
12. Какие отобраны документы при регистрации	нет
13. Где проживают близкие родственники, кто именно (указать точный адрес)	мать. Сумская об. Глинский р-н с. Андреевка
14. Куда следует на постоянное жительство	Сумская об. Глинский р-н с. Андреевка

Правильность данных мною сведений подтверждаю.

подпись: Вареник

Регистрационный лист заполнил

подпись: л-т Соколов

Регистрационный лист проверил:

Председатель регистрационной комиссии НКВД СССР

подпись: м-р [signature] (Зимин)

Удостоверение о направлении на постоянное местожительство получил: Вареник

(подпись регистрируемого)

Убыл из лагеря «——» 194 г.

Протокол допроса

1947 года марта месяца 18 дня с. Андреевка

Я Оперуполномоченный Отд. ББ УМВД по Сумской обл. мл. л-т Игнащ допросил в качестве свидетеля

Вареник Марию Семеновну, 1926 г. рожд. украинку гражданку СССР, беспартийную, с образованием 7 кл. не замужнюю, не судимую, проживающую в х. Холодник, Андреевского с/с, Глуховского р-на, Сумской обл. из крестьян, работающую в качестве бухгалтера Холодницкого с/с.

Перед допросом свидетель Вареник предупреждена по ст. 89 УК УССР.

Вопрос: Где жили и чем занимались до оккупации Глуховского р-на

Ответ: До оккупации Глуховского р-на, проживала в х. Холодник, училась в школе.

Вопрос: Где жили и чем занимались в период временной оккупации

Ответ: В период временной оккупации, проживала в х. Холодник работала в колхозе Свекловодитель на рядовых работах.

Вопрос: Когда и при каких обстоятельствах вывезена в Германию

Ответ: 22 сентября 1942 г. насильно была угнана в Германию.

Вопрос: Где были и чем занимались будучи в Германии

Ответ: 5 октября 1942 г. привезли в г. Гильзен, где работала на военном заводе чернорабочей и проработала до мая месяца 1943 г. потом направили в г. Тюрингофен (Франция) работала на ж/д чернорабочей и проработала до освобождения.

Вопрос: Подвергались ли Вы допросам и репрессиям немецкими властями будучи в Германии.

Ответ: В 1943 г. в г. Тюрингофене вызывалась в гестапо, где спрашивали мою биографию автобиографию, кроме этого предлагали сотрудничать немецким органам, я дала согласие в гестапо о настроении рабочих, о разговорах среди рабочих, но на это не согласилась.

Вопрос: Когда и какими войсками Вы были освобождены и находились ли в зоне оккупации союзных войск.

Ответ: 16 сентября 1944 г. в г. Тюрингофене освобождена американскими войсками после освобождения направлена в г. Бургштейн где находилась в лагере американских войск где находилась около четырех месяцев потом направлена в г. Бронсбриджен к советским войскам.

Вопрос: Американскими властями допрашивалась

Ответ: Американскими властями допросу не подвергалась.

Вопрос: При каких обстоятельствах возвращались на родину

Ответ: 29 августа 1945 г. в г. Бронсбриджен американские власти передали в распоряжение Советских войск, где я находилась в лагере. до августа месяца 1945 г. в этом городе прошла проверочно-фильтрационную комиссию и была направлена на родину в сентябре месяце 1945 г. прибыла в х. Холодник.

Вопрос: Кого Вы знаете с немецких пособников и где они проживают в настоящее время.

Ответ: С немецких пособников я знала, Кривошлык Дмитрия Ионовича бывшего старосту сейчас проживает в х. Холодник, Долгощей Александр бригадир с/х-ва убит, Мигайленко Михаил Петрович бухгалтер с/х-ва, место нахождения не знаю. Горбенко Василий Сергеевич б/бухгалтер с/совета в настоящее время работает в к-зе им. "Ворошилова" бухгалтером проживает х. Холодник

Вопрос: Кто может подтвердить Ваши показания

Ответ: Мои показания могут подтвердить, Василенко Галина Акимовна, Гвоздина Любовь Ивановна, проживают х. Холодник

Вопрос: Чем желаете дополнить свои показания

Ответ: Больше дополнить нечем не знаю.

Протокол допроса с моих слов записан правильно и мне прочитан Вареник

Допросил Оперуп. ББ УМВД с/о
мл. л-т /подпись/ /Игнащ/

НКВД СССР

Проверочно-фильтрационный пункт

Город Кромы Орловской

Видом на жительство служить не может

Действительно по «10» сентября 1945 г.

Фото-карточка

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Выдано Варенцовой Марии Семеновне
(фамилия, имя, отчество)

год рождения 1926 место рождения Сумской об. Глинского р-на с. Антоновка

в том, что он по прибытии из лагеря

с "—" — м-ца по «5» августа

м-ца 1945 г. содержался в лаг 242 проверочно-фильтрационном пункте НКВД СССР и следует к избранному месту жительства Сумская об. Глинский р-н с. Антоновка
(указать точный адрес)

ПРОПИСАН

Удостоверение по приезде к месту жительства должно быть сдано в местный орган НКВД для получения вида на жительство.

Начальник проверочно-фильтрационного пункта

(печать)

(подпись)

№ 6
Вл. Волынский
СПП л. 1.
Сумская об.
12.X.45 г.
Киев

УРСР
Виконавчий Комітет
Андріївської
Сільської Ради
Депутатів Трудящих

16 Марта 1947

№

Андріївка, Глинського р-ну
Сумської обл.

5

Справка-характеристика

Дана на гр. Варенко Мария Семеновна уроженка с. Андреевки Глинского р-ну Сумской обл. рождения 1926 года в том, что она в период временной оккупации немцев проживала в с. Андреевки Работала в сельхозобщине на рядовой работе 22 Сентября 1942 года была насильно угнана в Германию. В с. Андреевку возвратилась Август мц 1945 года и работала в к-зе Щорса помощником бухгалтера в настоящее время работает к-з Щорса помощником бухгалтера в период временной оккупации связи из немецкими властями как родная так и сама не имела

Председатель с/с [illegible]
Секретарь [illegible]

парт.

В 1935 році тов. Горев закінчив Московський нафтовий інститут ім. Губкіна і працював на Байкальських нафторозвідках. Звідти він був направлений на Україну і призначений заступником Управляючого трестом „Укрнафторозвідка".

З 1940 року до початку війни парторгом ЦК ВКП(б) тресту „Укрвідка" в місті Ромни.

Під час тимчасової окупації У фашистськими загарбниками Ми

ВИБОРЦІ

Голосуйте за свого Української Р

Миколу

БМ00648 Сумн, облдрукарня.

УРСР

Виконавчий Комітет
Андріївської
Сільської Ради
Депутатів Трудящих

7/IX 1945 р.

№

с. Андріївка, Глинського р-ну
Сумської області

6

Справка

Видана гр. Варшиц
Марії Семиновній
в тім, що вона є
житель Андріїв-
ської с-ради
х. Холодник яка
в 1942 р. була на-
сильно завербована
в Германію і в даний
період повернулася до
батьків в х. Холодник.

ПРОПИСАН

Голова с-р [signature]
секретар [signature]

Автобіографія.

Я Вареник Маря Семеновна народилася 1926 року на х. Холоднику Андріївської с/р. Глинського р-ну сумської області в сімї силянина бідняка з самих малих літ і до 1934 року що проживала разом з батьками з 1934 року і до 1938 року навчалася в початковій школі на х. Холодниці з 1938 р по 1940 рік навчалася в середній школі в с. Андріївці по закінченню школи працювала в к-пі ім. Щорса і в 1942 році Вересня 22 дня під час німецької акупації на нас появилась погонь і як активіста рад влади та члена партії мого батька, мене насильно завирбували в німечину з дня вирбовки і до 5/X-я перебувала в дорозі їдучи до німечини з 5/X-42 р по 15/II-43 р. я працювала на забоді Вайзблеш в городі Дімінген, з 15/II-43 р. по 16/IX-44 року працювала на ~~забоді~~ залізниці в городі Діденгофені зня звільнення союзниками військами тобто 16/IX-44 р по 4/VII-45 року я перебувала в лагерях під наглядом союзних військ з 4/VII-по 29/VIII-45 року я перебувала в лагерях під наглядом красної армії з 29/VIII-по 1/VIII-45 р. я перебувала в дорозі їдучи додому і 1/VII-я приїхала на х. Холодник Андріївської с/р. до своїх батьків.

Батько мій Вареник Семен Васильович народився 1895 року з самих малих літ і до 1914 року працював по наймах у криму з 1914 року по 1917 рік перебував у армії і брав участь у боях, у 1918 році одружився і пішов добровольно у ряди Р К К А дей перебував

ПРОПИСАН

до 1921 року з 1921 року по 1923 року працював у комнезамі з 1923 року по 1925 рік перебував членом сільскої ради із перших днів колективізації поступив у колгосп і по 1927 рік працював головою колгоспу з 1927 року по 1941 рік працював пригадіром рільничої бригади з 1939 року по 1941 рі перебував членом В К К /б/ з 1941 р. пішов у ряди р к к а де йна сьогоднішній день маю відомості, що погиб без звестія.

Мати моя Вареник Наталка Ярефея народилася 1900 год. з самих малих літ і до 1919 року батракувала в 1919 р. вийшла заміж і працювала в своєму господарстві в колгосп вступила з дня організації.

Брат мій Вареник Іван Семенов народився 1931 року з самих малих літ і до 1939 року проживав разом з батьками з 1939 року по 1941 рік навчався в початковій школі на х. Холоднику на сьогоднішній день навчаїться в н/с школі в с. Ячанівці Липодолинівського району.

в чім. і розписуюся: Вареник Марія Семенов

7/IX-45 року.

Власноручну підпис Вареник М. С.
Андріївська с-рада стверджує:
Голова с-р [illegible] —
секретар [illegible] —

8

Кр. Глинського РОНКВД

7/III-1945 року.

від громадянки с. Андріївки Вареник Марії Семенівної

ПРОПИСАН

17/III-452

Заява

Я громадянка с. Андріївки Вареник Марія Семен. прохала Глинського РОНКВД аби мене приписали та взяли на учот у данному р-н в звязку з тим що я під час німецької окупації була насильно завербована і в данний період приїхала в с. Андріївку до своїх батьків

Прохаю невідмовить

Прохач: Вареник Марія Семенівна

9

СПРАВКА

на проверяемого репатриированного гр. Варшык ...
Мария Симеоновна ..... рождения ..... года
уроженца с Андреевка Белинского р-на Сумск обл.
По учетам Глинского РО МВД Сумской обл. Не проходит.
20/VI 48г. НАЧ ГЛИНСКОГО РО МВД
КАПИТАН Воронов — / ПОРОВОВ /

Архивное № 28847

Пересмотрено в соответствии с приказом КГБ при СМ СССР № 00750 и оставлено для дальнейшего хранения в архиве в агентурном фонде

как Сов. секретно

с отражением на оперативно-справочном учете.

Пересмотрел

Проверяем ая Варенин Мария Семенова по учетам Глинского РО МГБ не проходит.

Согласны:

Начальник отделения

Нач. 4 отд. УКГБ при СМ УССР по Сумской обл.

НАЧ. ГЛИНСКОГО РО МГБ

Ст. лейтенант

15/VII 48

1953 г.

Архивное ф-д № 25544

пересмотрено в соответствии с приказом КГБ при СМ СССР № 00750 и оставлено для дальнейшего хранения в архиве в агентурном фонде

как Наход. в америк. окк. зоне

с отражением на оперативно-справочном учете.

Пересмотрел [illegible]

Согласны:

Начальник отделения

( )

Нач. 4 отд. УКГБ при СМ УССР по Сумской обл.

[illegible]

2 . VII 1953 г.

11

1. Фам. Вареник

2. Имя Мария

3. Отч. Семеновна

4. Год рожд. 1926 5. Место рожд. Сумская обл. Глинский р-н с. Андреевка

6. Точное местожительство (адрес) до оккупации или до призыва в Красную Армию Сумская обл Глинский р-н Село Андреевка

7. Проф. (спец.)

8. Парт. б/п 9. Нац. укр. 10. Гражд.

11. За границей был с 1942 г. по 1945 г.

12. В каких странах проживал и что делал:

В. Франций на ж. д.

Город Дегегофен

Чернорабочия

Совтанов

(фамилия, составившего карточку)

Точный адрес фильтрационного пункта

~~Село~~ Тройенбриттцен

Город

~~Область~~

Республ. Германий

фильтрацию прошел

с 19 г.

по 1. 8. 1945 г.

Архфич

25544

Дактилооттиск указательного пальца правой руки

Железнова

а) Решение фильтрац. комиссии: _____

Направляется на родину

б) ~~выбыл~~ _____ 1945 г. _____
направлен (указать точный адрес, куда

выбыл на жительство: село, город, район, область, республика или направлен в какой лагерь, тюрьму

Сумская обл. Глинский р-н
Село Андреевка

в) Личное дело направлено «——» _____ 1945 г. при № _____

в УНКВД Сумской обл
(точное название органа НКВД—НКГБ)

г) Разные отметки _____

25544 12

1. Фам. Варсник

2. Имя Мария

3. Отч. Симеоновна

4. Год рожд. 1926 5. Место рожд. с. Андреевка Глинского р-на Сум. обл.

6. Точное местожительство (адрес) до оккупации или до призыва в Красную Армию

там же

7. Проф. (спец.) не имеет

8. Парт. б/п 9. Нац. Укр. 10. Гражд СССР

11. За границей был с 1 IX 1942 г. по 1945 г.

12. В каких странах проживал и что делал:

Германия г. Дегегофен работала на железной дороге

Кирилов

(фамилия, составившего карточку)

Точный адрес фильтрационного пункта

Село Глинск

Город

Область Сумская

Республ. УССР

фильтрацию прошел

с III 1947 г.

по IX 1947 г.

НВ-246

Дактилооттиск указательного пальца правой руки

а) Решение фильтрац. комиссии: Финкдмо Направлен в 1й спец. отдел УПКД 3 суммы для хранения в архиве

б) выбыл / направлен ..... 19 г. .....
(указать точный адрес куда

выбыл на жительство: село, город, район, область, республика или направлен в какой

лагерь, тюрьму)

в) Личное дело направлено « » 12/XI 1947 г. при № 1625

в .....
(точное название органа НКВД—НКГБ)

г) Разные отметки Освобожден американцами

ЗАВІРЯЮЧИЙ НАПИС

У даній справі пронумеровано 12 аркушів

дванадцять

23. 07. 2026 р.

Підпис

ОБЛОЖКИ ДЛЯ ДЕЛОВЫХ БУМАГ «ДЕЛО»

ТУ 81-01-290-77 АРТ 1с17447

Тип. Наримановского района
Упрполиграфиздата Астраханского облисполкома